

Regulatorna agencija za elektronske
komunikacije i poštanske usluge
Palmotićeva 2, 11000 Beograd

Predmet:

Mišljenje o Izveštaju o analizi maloprodajnog tržišta javno dostupne telefonske usluge sa fiksne lokacije (tržište 9)

Poštovani,

Ovim putem izražavamo neslaganje sa Izveštajem koji je stavljen na javnu konsultaciju a pre svega neslaganje sa njegovim **zaključkom kojim se najavljuje ukidanje statusa operatora sa značajnom tržišnom snagom Telekomu Srbije.**

Objasnjeno:

Izveštaj je nepotpun, iznosi zaključke koji nisu utemeljeni na ozbiljnoj analizi i podacima te se mnoge konstatacije i zaključci koji se u njemu nalaze mogu smatrati paušalnim.

Primeri su mnogi, a navešćemo samo neke.

Na strani 8. Izveštaja nalazi se sledeća konstatacija:

„Agencija je konstatovala da, u trenutku izrade analize, na posmatranom relevantnom tržištu postoji supstitucija javno dostupne telefonske usluge sa fiksne lokacije na strani tražnje preko POTS priključka u vidu CDMA mreže i kablovske mreže, ali uz određena geografska ograničenja. Agencija zaključuje i da se VoIP usluga ne može smatrati supstitutom javno dostupnoj telefonskoj usluzi sa fiksne lokacije preko mreže POTS zbog ograničenja obima ponuđenih usluga, načina pristupa i kvaliteta usluge.“

Neobično je što se u 2016. godini konstatuje da POTS (plain-old-telephone-service ili u prevodu obična stara telefonska usluga) koji podrazumeva analognu modulaciju smatra superiornom u odnosu na digitalne IP servise (VOIP) i to po „obimu ponuđenih usluga, načinu pristupa i kvalitetu usluge.“ Ovakva konstatacija nema nikakvo utemeljenje u stvarnosti jer svi operatori u svetu, pa i u Srbiji, ukidaju POTS mreže i usluge i prelaze na ALL-IP rešenja koja su superiorna i po uslugama koje se mogu pružiti, i po načinu pristupa jer rade na bilo kojoj IP mreži i po kvalitetu koji je u digitalnoj modulaciji značajno bolji od analognog ekvivalenta.

Na strani 23. Izveštaja nalazi se sledeći podatak:

Pored navedenih, JDTF usluga se na posmatranom tržištu pruža i preko kablovske mreže.

U Izveštaju se propušta spomenuti da postoji velika zainteresovanost operatora da pružaju istu uslugu putem bežičnih mreža ali da ih RATEL onemogućava u tome, uskraćujući im geografske brojeve iz plana numeracije i

to na osnovu 'stava' agencije a suprotno Zakonu i Pravilniku. Ovo je bitno jer je to barijera za ulaz na tržište koja nije konstatovana u nijednom delu Izveštaja, a koja je realna iako neutemeljena u Zakonu o elektronskom komunikacijama i/ili relevantnim pravilnicima. Takođe, najavljenom izmenom Pravilnika o uslovima za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja iskazana je želja da RATEL ovaj svoj 'stav' ozvaniči i uvede novu barijeru za ulazak operatora na tržište, dovodeći dodatno Telekom Srbije u povlašćen položaj u odnosu na ostale operatore.

Na strani 20. Izveštaja nalazi se sledeći podatak:

„U 2014. godini operator Telekom Srbija a.d. imao je 2,5 miliona pretplatnika preko POTS, što čini 94% tržišta. Upućivanje poziva preko mreže CDMA realizuju operatori Telekom Srbija a.d. i Orion telekom d.o.o., a broj pretplatnika je oko 77 hiljada. Broj pretplatnika koji su JDTF uslugu koristili preko kablovske mreže je u 2014. godini gotovo dostigao 90 hiljada, odnosno 3%. „

Na strani 29. i 30. Izveštaja nalazi se sledeći podatak:

„Posmatrajući broj pretplatnika, Telekom Srbija a.d. u 2014. godini ima tržišno učešće od 96%. Telenor d.o.o. i Orion telekom d.o.o. kao nosioci licence za javne fiksne telekomunikacione mreže i usluge učestvuju sa manje od 0,5% od ukupnog broja pretplatnika na posmatranom tržištu, dok tržišno učešće operatora sa tržišta distribucije medijskih sadržaja u 2014. godini iznosi manje od 4%. „

U samo nekoliko strana razlike nalaze se dva različita podatka o tržišnom učešću Telekoma Srbija a.d.

Odmah u nastavku na strani 30. Izveštaja nalazi se sledeća konstatacija:

„Ovako nisko učešće alternativnih operatora se može objasniti i navikama potrošača koji JDTF uslugu tradicionalno vezuju za Telekom Srbija a.d. i nisu spremni da lako i brzo izaberu nekog drugog operatora, uprkos povoljnijim ponudama. „

Ovako neozbiljna konstatacija neprimerena je ovakvom dokumentu od strane regulatornog tela jer pokazuje da RATEL nije pokušao da stvarno razume dešavanja na tržištu kao i da pokuša da pronađe stvarne razloge za određene anomalije kao što je „izuzetno nisko učešće alternativnih operatora“.

Sa obzirom na ovakvu paušalnu ocenu, postavlja se pitanje da li je RATEL svestan sledećih činjenica:

- Da Telekom Srbija na značajnom delu svoje mreže nije omogućio prenos brojeva na druge operatore čime direktno onemogućava povećanje učešća 'alternativnih operatora'
- Da Telekom Srbija, prema Standardnoj ponudi za uslugu širokopoljarnog pristupa u veleprodaji, naplaćuje jednokratnu naknadu od 2.450,00 dinara po ADSL priključku i mesečnu naknadu od 567,00 dinara po ADSL priključku. U isto vreme, po Standardnoj ponudi za raščlanjen pristup lokalnoj petlji cena jednokratnog priključka za pristup bakarnoj žici po kojoj bi se realizovao pristup usluga je minimum 20+26,28EUR što čini ukupno 46,28 ili oko 5.700,00 dinara i cena za mesečni zakup iznosi 5,35EUR odnosno oko 660 dinara mesečno. Dakle, iako je reč o operatoru sa ZTS koji je obavezan da ponudu kreira po troškovnom principu, Telekom Srbija aktivaciju bakarne parice naplaćuje 2,32 puta više i mesečnu pretplatu 1,16 puta više od ADSL pristupa koji uključuje i bakarnu paricu i port na DSLAM-u te je jasno da nema ni reči o troškovnom principu i da je jedina svrha ovakvih standardnih ponuda da učine pružanje javne govorne usluge 'alternativnim operatorima' neisplativom koristeći pristup lokalnoj petlji Telekoma Srbije čime se direktno onemogućava njihovo povećanje učešća na tržištu.
- Da Telekom Srbija, odbija da pruži ADSL uslugu u veleprodaji ukoliko krajnji korisnik nema telefonski broj aktivan kod Telekoma Srbije iako za takav zahtev ne postoji nikakav tehnički osnov kao i da time direktno onemogućava povećanje učešća 'alternativnih operatora'.
- Da Telekom Srbija, krajnjim korisnicima nudi VDSL uslugu kao koju nije omogućio u Veleprodaji čime zloupotrebljavajući položaj dominantnog učesnika na tržištu jedne usluge aktivno onemogućava povećanje učešća 'alternativnih operatora' na tržištu koje je predmet ovog Izveštaja.

RATEL kao regulatorno telo bi morao biti ne samo upoznat sa gore pobrojanim praksama Telekom Srbija koji ograničavaju konkurenciju na tržištu koje je predmet Izveštaja već je na njih morao reagovati u skladu sa svojim ovlašćenjima. Ostaje nejasno kako umesto konstatovanja gornjih, za ovo tržište bitnih ograničavajućih faktora, RATEL u analizi objašnjava nisko učešće drugih operatora 'navikama korisnika'.

Propusta ovog tipa u Izveštaju je više, ali i samo gore navedeni su dovoljni da pokažu kako je pristup analizi tržišta bio nepotpun i površan. Ukoliko bi neko želeo da maliciozno tumači ovaj Izveštaj, mogao bi zaključiti da je dokument pravljen od Zaključka pa onda popunjavan podacima koji bi ga opravdali.

Iz svega navedenog smatramo da je potrebno da se sprovede detaljna i potpuna analiza zasnovana na konkretnim podacima, uz saradnju sa svim operatorima na istom, te da se stavovi iz ovog **Izveštaja preispitaju i obrazlože a zaključak izmeni tako da se njime ne ukida prethodna regulacija tržišta i da se Telekom Srbija i dalje smatra za operatora sa ZTS**.

Svako drugačije postupanje RATEL-a po ovom pitanju omelo bi konkurenciju na predmetnom tržištu, podiglo barijeru za ulazak na tržište i time onemogućio konkurenciju što bi bilo suprotno interesu krajnjeg korisnika i u suprotnosti sa načelima Zakona o elektronskim komunikacijama, ostalim pozitivnim propisima Republike Srbije, relevantnim direktivama EU i drugim međunarodnim propisima.

U Pančevu, 7.10.2016. godine

Nenad Orlić
direktor